

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.

Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Apare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Nr. 2775/1923.

Aviz oficial.

Examenul de calificare preoțească cu candidații de preoție, prescris prin Statutul organic și Regulamentul special, se va ține în ziua de Vineri în 15/28 Septembrie a. c. și ziua următoare la ora 8 a. m. în sala de ședință a Consistorului ort. român din Arad.

La examen sunt admiși toți acei absolvenți de teologie, cari în termenul stabilit prin §-ul 8 din Regulamentul special, și-au înaintat aici cererile corespunzător instruite.

Arad, la 28 Aug. (10 Sept.) 1923.

Ioan J. Papp
Episcop.

Preoțimea și politica.

În timpul mai recent, în repetite rânduri, am avut ocazia să cetim, în presă, păreri de ale preoțimei noastre, date, în vileag, unele, chiar de condeie măestre, cu privire la ținuta politică a preoțimei noastre, mai ales din părțile alipite la patria mamă.

Preocuparea acestei preoțimi de chestia politică nu pare a fi o surprindere. În era nu de mult apusă, așa ni-a fost educația, că nici nu ni-am putut închipui preot bun român, fără a lua parte activă în politica preconizată de conducătorii firești ai neamului nostru, politică prin care ni-am afirmat dreptul la existență, cu toate calitățile înăscute. Și precum bine știm, politica aceasta nu a fost zădarnică, iar practicarea ei nu se putea lipsi de un element atât de ponderos, care a fost preoțimea, stăpână pe sufletul masselor.

Era firesc deci, ca întrând în era nouă a realizării idealului, deși preoțimea putea fi

dispensată de a mai face politică, dedicându-se, cum ar trebui să fie, numai altarului, amvonului și pastorei, într'un moment de nouă organizare, când ochii muritorului nu pot penetra în taina viitorului, pe care toți îl doriam să fie mai auriu decât trecutul: la asigurarea unui astfel de viitor și pentru preoțimea de veacuri oropsită, aceasta a aflat cu cale a se arunca în vârtejul noii politici cu buna intenție, de a avea reprezentanți preoți în corpurile legiuitoare, cari au menirea de a făuri legi și pentru preoți. Iată, în acest senz și numai spre acest scop am socotit, la timpul său, noi preoțimea din aceste părți, că e bine și necesar a face politică activă.

Dela alcătuirea primului parlament al țării noastre întregite și până azi, s'au scurs câțiva ani în bezna neantului, și cele experiate ne dau premisele unei judecăți, ce nu mai poate înșela pe nimenea. Parlamentele de până acum nu au adus nici o lege cu privire la ameliorarea stării preoțimei, la care să fi contribuit și preoții parlamentari cu lumina și energia sufletului lor. Și de altfel nimeni nu mai e așa de naiv a crede, că un ministru de resort, într'un proiect de lege al său, va admite modificări, în felul, ca dânsul să fie desavuat. Căci partizanii săi îi datoresc supunere oarbă, iar opoziționalii nu-l pot intimida. În schimb însă, s'a format curentul acela bolnăvicios — între cei ambițioși dar fără putința de a fi parlamentari — care, ca cu o suflare a ridicat o mulțime de preoți dela altarele lor, păzite cu pietate până atunci, și i-a răsfirat ca pleava prin toate orașele țării, căutându-și alte ocupațiuni, poate mai ușoare, poate mai rentabile, după credința lor, dar, în majoritatea cazurilor, incompatibile cu sf. dar, ce li s'a vărsat pe cap. Și urmarea? Sate fără preoți, căci unii sunt parlamentari, alții în alte posturi mai puțin compatibile. Iar cei rămași

în posturi, o mare parte, căzuți în desiluzie, în vederea celor întâmplăte, și-au redus energia de a mai fi lucrătorii productivi de odinioară. De sine înțeles, că fac excepțiune onorabilă ceice au ocupat posturi de profesori, de care țara avea așa mare nevoie. Deci, ca să rămânem la preoții noștri parlamentari, constatăm tristul fapt, că locurile pe cari dâșii le-au golit în sate, le umplu șefii sectelor dușmane bisericii, rămâind turmele lor pradă lupilor răpitori. Ba, asemenea doleanțe ni s'a dat să cetim în presă și despre scaunele pâr. protopopi parlamentari.

*

Și acum ne permitem întrebarea: între împrejurările date, care să fie politica noastră a preoțimei?

Nu tocmai de mult, pe timpul când partidul liberal era să formeze guvernul, s'au ridicat glasuri de apoteozare, că numai acesta ar fi partidul mântuitor de țară. De această părere eram chiar și eu. Și nu fără temei, după ce cu celelalte partide făcusem triste experiențe. Iar, acum, nime nu poate zice, că și credința aceasta nu ne-a înșelat. Deci, de acum înainte, ori care partid ar fi la putere, are să ne lase reci. Și mă înfior când mă cuget la o eventuală schimbare de guvern. Vin cu droaia candidații, ca să ne ceară votul, și se deschide o emulare, ca de automobile, ținând fiecare a grămădi pe capul adversarului, pe cât îl ajută capacitatea și măestria cuvântului, mai multe batjocuri: că partidul lui a furat, că e mincinos, că e așa și așa; iar poporul ascultă cu îngrozire prelegeri de morală păgânească. Și astfel ne corump poporul, care în naivitatea ce-l caracterizează zice: am cetit de acestea în jurnale, dar n'am crezut; acum iată adevărul: și-l spun ei în față. Și dacă le sunt permise lor așa fel de lucruri, de ce n'am face așa și noi, proștii, că un D-zeu avem. În fața acestora, pofteste preotule și te declară aderent al unui partid. Dacă ne mai gândim apoi la aceea, că după alegerile din urmă unii preoți au fost izgoniți din sate, și că dacă guvernul partidului tău a promis, dar nu s'a ținut de cuvânt, prin ce poporul s'a găsit înșelat etc. etc. — mai pofteste a te pănă în fruntea lui și a-l conduce

la urmă. Atâta decadentă în trecut noi n'am mai văzut. Și dacă ne dăm bine seama, că noi suntem chemați, mai vârtos noi și poate numai noi, a feri poporul de această intoxicare cu veninul politiceii, o singură cale ne rămâne: aceea, de a nu intra în partide, să fii deslegat, ca la un timp oportun cuvântul tău să fie hotărâtor și cu efect în fața poporului surescitat.

Ori, ce interes te-ar stăpâni frate, preoate, ca să nu procedezi așa? Tu, la ranguri mai înalte n'ai să ajungi; medalii tot nu ai să capeși, deși știi bine că nu râvnești la ele. Cel mult un dispreț suveran îți va fi răsplata, din partea acelor, pe cari tu i-ai cocoțat și idolizat. Oamenii de acum ai noștri nu mai sunt cei de demult, ci s'au schimbat; — efectele războiului: înainte poporul nu mai poți garanta, că un oarecine va fi așa sau așa. Avem experiența, că una zic și alta fac. Și noi avem să fim busola moralei, care nu fură, nu minte, nu se razvrătește.

Deci, concluzia tuturor acestora poate fi numai una: *ținuta politică a preoțimei noastre să fie pasivă*. Să-și păzească altarul și poporul de întinăciunea morală. Iar pe calea organizațiunii noastre să-și designeze un număr mai restrâns din sînul clerului, pe cei mai destoinici și devotați bisericii, pentru a putea candida la deputație, ca reprezentanți ai clerului; dar nu candidați de elementul mirean, pentru că ar avea merite streine de biserică.

Ceice pot să mă combată ori aderează la acestea, au cuvântul.

Nicolae Crișmaru.

Din Istoria Diecezei Aradului.

Contribuțiuni nouă 1815—1829.

(Continuarea din Nr. 25.)

În Nr. 18—1923 al acestei reviste, pag. 2, col. I. unde sub subtitul de: „*II. Pavel Avacumovici ultimul episcop sârb la Arad (1786—1816)*“, vorbiam despre reactivarea consistorului duhovnicesc, de pe lângă vicariatul episcopal ortodox român din Oradea, din nebagare de samă nu am reprodus gramata episcopală și rescriptul împărătesc prin

cari se ordona aceasta reactivare eată le pe ambele, așa cum sunt tipărite în „Biserica și Școala” Arad 1901 Nr. 12:

Cinstite Clirosule, și Slăvit Norod de legea Grecească ne unită Districtului Orăzii-mari!

De vreme ce a Sa Sfințită Chesaro-Crăiască Mărire dorirele acele, care cinstitul Cliros și Slăvit Norodul leagii Grecești neunite în Districtul Orăzii-mari de mulți trecuți ani înainte, în sinul seu au păzit a tot îndurat a împlini, de și cerut leagii noastre Consistorium în Vărad-Velențe a rădica, precum cu puteare porunci curtești prin fostă înainte Cancelarie Ilirico-cortească supt dato 28 de zile luni Februaru anului 1792 Nro 736 datei, așa și prin înțelegerea milostivului, a Inaltului Jiitoriu de loc Sfat Crăiesc unguresc a dat 25 de zile luni Ianuarie anului curgetorii Nro 2151. Intimat cătră mine slobozit a tot milostivește a slobozî bine a voit. Drept aceea pentru rânduitu, rădicatu și deplin îndreptatu aceluiași Consistorium, și adecă deschisu sesielor aceluiași, fiindcă eu în personă pentru îndelungă betegoasă starea mea a înfătoșa nu poeiu, pe mandatariul meu Preacinstitul Sfinței Mănăstiri Hodoș Archimandrit Domnul *Teodosie Ioanovici*, cu cuvincioase îndreptări încuviințat, și luiși însoțit secretariul meu *Pavel Mihoc*, la Vărad-Velențe cu numele meu trimiși iam rânduit. Așa dară Voi adecă Cinstitul Cliros, și Slăvit Norod căroră, pentru osebită aceasta a Chesaro-Crăești Măririi Sale căpătată milă din inimă me înbucur, și aceasta luminată a îndurării Crăești cătră norodul nostru adevărire întru neîndoită și neîntinată credință cătră a Sa Sfințita C. crăească Mărire, cu toată bucuria și dragoste sufletească mai vârtos să întăriți, și Consistoriumului acestuie în lucrările cătră săvârșirea și judecata sa atingătoare aceea ieste în pricini duhovnicești și bisericești fiți ascultători și cuvincioase cinstire veți arăta. Și fiind-că șezetoriu înainte aceluiași consistorium în persoana unuie Archimandrit sau protosinghel prin a Sa Chesaro-Crăească Mărire, cu rânduită plată de peste an a 400 fl. a tot milostivește sau rânduit, însă iară aceste a răsboiului împregiurările vremii pricinuitoare de cheltuială nu îngăduesc ca atot preainalt erariumul Crăesc cu plata aceasta să se îngroeze ci mai cu drept și cu cuviniță ieste ca noi înșine ajutoriu de bună voe după puterea noastră Chesaro-Crăești Măririi Sale să dăm. Drept aceea până ce afot preainaltă rezoluție aceea pentru plata de peste an a prezeșului, cu norocire sevârșindu-se răsboiului acestuie în sfârșit se va poate aduce, binecucernicului Chir *Teodor Arsici*

protopresbiter Orăzii-mari, ca aceluia întâiu asesor presidiumul sau șederea înainte a Consistoriumului aceluia pentru acum îi încredințez. Care întru alte când vouă tuturor cinstitul Cler, și slăvitului norod blagoslovenia mea episcopoească împărțesc, acoperemântului lui Dumnezeu preporuncindu-ve toată aplecată voitoră remăiu a Cinstitului Cliros și Slăvitului norod a Districtului Orăzii-mari.

În Arad, în 24 de zile August anul 1793.

Voitoriu de bine

P. Avacumovici m. p.

Episcop.

Iată și textul rescriptului Preainalt, priitor la reînființarea Consistoriului orădan, în traducere după textul german:

Majestatea Sa Cesaro-crăiască apostolică prea grațios a aprobat organizarea în Vărad-Velența, respective Oradea-Mare, a unui nou și al doilea Consistor în Diecesa Aradului, însă întocmindu-se acela cu atârnare de Domnul Episcop, prin instituirea de președinte, ca locușitor al aceluia, a unui Archimandrit sau protosinghel, și adecă cu totul după exemplul tuturor celorlalte Consistorii greco-neunite deja existente.

Deoarece însă îndeplinirea acestei preainalte hotărâri are să se urmeze în grabă, se avisează Domnul Episcop în privința personalului; care însă după § 1, alineatul 3 al Sistemului Consistorial, pe lângă Domnul Episcop ca președinte, este a se compune din doi superiori mănăstirești, în cazul când s'ar găsi mai mult decât o singură mănăstire de călugări în Diecesă, apoi din doi protopresbiteri și doi preoți precum și un notar, fișcal și tălmăciu; de asemenea președintele, după a Majestății Sale preagratoasă hotărâre, căruia întotdeauna îi revine rangul de Archimandrit și care are să conducă însuși acest Consistor nemijlocit supus Diecesei, numai ca locușitor al Domnului Episcop, care și la acest Consistor de nou înființând are să fie președinte natural și ordinar și anume când ar fi de față în Vărad-Velența, ear în absența sa va fi înlocuit prin acesta ca președinte delegat care, însuși va avea să primească din partea Majestății Sale o leafă anuală de 400 fl; precum și protopopul apoi cei doi preoți din Vărad-Velența, cari sunt administratori protopopești, și încă un preot foarte de aproape, nefiind mănăstire în apropiere, care nu pentru toate ședințele însă pentru cazuri de boală sau împiedecare a aceloraiășii sau chiar în cazuri foarte urgente ar trebui să fie la dispoziție, ceea-ce ca și la toate celelalte Con-

sistorii, fără remunerație au să împlinescă locul de asesori cu o considerație bine chibzuită a capacității acelor și în vederea altor bune calități morale, în 14 zile dela primirea acesteia, în considerarea § 2. al Sistemului Consistorial, să se aducă numai decât dovezile necesare în această privință în vederea îndeplinirii alegerei ordinare.

De asemenea Domnului Episcop are a se îngriji de un notar consistorial priceput la acest lucru, apoi de un fișcal; dintre cari întâiul să slugească pentru o leafă de 200, al doilea cel mult 100 fl., deoarece cel din urmă ca avocat de judecătorie respective fișcal servește în afaceri de partiduri; pentru a îngriji de funcțiunea de talmaci se autorizează ca pentru a se face cea mai bună gospodărie, având în vedere și de altfel foarte neînsemnatul fond național, să se caute cu precauțiune, încât se va putea îndeplinirea acestei funcțiuni.

Însfârșit deoarece Majestatea Sa voește ca acest nou Consistor să fie pus pe același picior și condus și tratat ca și Consistoarele deja în ființă, Domnul Episcop toate câte în Consistorul său regulat din Arad parte prin anterioare până acum legi în ființă, prin Rescriptul de conducere și Sistemul Consistorial parte prin dela înființarea acestei cancelarii de curte Cesaro-Regesti ilirice date în interesul multilateral precum și pentru întocmirea Consistoriilor privitoare ordinațiuni preînalte, și la acest din nou înființând Consistor să le pună în îndeplinire în modul cel mai precis. Să se țină neapărat nu numai prescripșul Protocolum Exhibitorum, carte de Resoluțiuni și Normalii de curte și Generalii, Repertorium și Elenchus, introducându-se Registratura după prescripșunile cele mai înalte, ci și acest nou Consistor să primească toate dispozițiile și îndatoririle pe cari le are Consistorul Aradan, în conformitate cu preînaltele legi și conform dispozițiunilor de instituire; pentru care Domnului Episcop dela început să urmeze cele prescrise, să pună chiar acuma la Consistorul său din Arad, ca neapărată pentru instituire, copiarea conștiințioasă a tuturor mai sus pomenitelor înalte legi și ordinațiuni, ca noul Consistor să nu fie lipsit de trebuințioasele cunoștiințe neapărate.

Contele Franz Balassa, m. p.

Nobil de Röstel, m. p.

Per Sacram Caesareo Regiam Aulicam Majestatem. Viena la 28 Februarie 792.

Anton Beldani, m. p.

Acest rescript a fost adresat episcopului „grec ne-unit“ din Arad, Paul Avacumovici.

Plugarul institut economic în Ghioroc.

O seamă de oameni inteligenți din Arad și județ, văzând că toate ramurile de activitate economică și financiară de pe podgoria Aradului, sunt în mâini străine, — la inițiativa preotului A. Iancu — au luat laudabila hotărâre să pue bază unui institut de credit și economii în frunțașă comună Ghioroc.

Credem că înfăptuirea acestei idei, va avea urmări bune pentru industria, comerțul și peste tot pentru viața economică de pe podgoria Aradului, căci este bine știut că aceasta podgorie este un teren de prima forță, unde produsele de orice categorie din viața noastră economică și comercială sunt în abundență, și unde grație liniilor ferate ce traversează aceste ținuturi binecuvântate de Dumnezeu, se face un comerț eficient. Dovadă că aici și-au peasat banii o mulțime de întreprinderi străine, cari au făcut capitaluri și avuții fabuloase.

Scopul institutului „Plugarul“ va fi să ia concurența cu institutele economice străine, de aici, să naționalizeze toate ramurile de activitate economică, și mai presus de toate prin diferite operațiuni financiare și comerciale sănătoase, să contribuie la înflorirea și bunăstarea țaranilor noștri din aceste părți.

Nu ne îndoim că frunțașii comunelor noastre vor îndemna plugăria noastră ca în interesul ei să iscălească acți la institutul contemplat, ca și noi Românii, aici acasă la noi să fondăm o instituție puternică, care s'aducă foloase reale și frumoase tuturor românilor din aceste părți, iar din punct de vedere național, să fie o fortăreață puternică, din belșugul căreia, cultura românească și operele caritative, să aibă foloase multe. Iată prospectul institutului „Plugarul“:

Prospect.

Sub numele „Plugarul“ se înființează o societată anonimă pe acțiuni cu un capital inițial de 2.000.000 Lei, adică 4000 bucăți acțiuni nominale, à 500 Lei.

Sediul societății este comuna Ghioroc, (județul Arad). Durata societății e nelimitată.

Scopul societății anonime este acordarea de împrumuturi ipotecare și pe polițe, primirea de depuneri, transacțiuni financiare de tot felul și valorizarea produselor viticole.

Fondatorii își rezerva dreptul de a denumi primul consiliu de administrare pe timp de 3 ani.

Terminul subscripșiei este până la 1 Noembrie 1923. — acțiuni se pot iscăli la „VICTORIA“ institut de credit și economii din Arad, precum și pe coalele aflătoare la fondatori.

Terminul solvirei ratelor după fiecare acțiune este:

30% la subscripșie, plus 50 Lei șpese de fondare.

30% până 1 Ianuarie 1924, iar restul 40% până în 1 Martie 1924.

Intrucât nu se iscălește în întregime capitalul prevăzut societatea își începe activitatea cu capitalul iscălit.

Fondatorii garantează solidar, pentru sumele vărsate până la ședința de constituire ce se va ținea în timp legal și data căreia se va publica la timp prin ziare.

Ghioroc, la 11 August 1923.

Fondatorii: Aurel Iancu m. p. preot Zărand, Dr. Trăian Vățianu m. p. medic în Ghioroc, Teodor Leucuca m. p. comerciant în Ghioroc, Romul Vățianu m. p. paroh în Ghioroc, Simion Stana m. p. asesor cas-sar consistorial Arad, Iustin Murășan m. p. inv. dirigent Ghioroc, Dr. Emil Micloși m. p. avocat Arad, Dumitru Pavel m. p. șef de gară Ghioroc, Dumitru I. Popa m. p. preot în Cuvin, Dr. Emil Veliciu m. p. avocat Arad, Coriolan Motorca m. p. proprietar Arad, Petru Pelle m. p. preot în Miniș, Vasilie D. Ilișu m. p. inv. dirigent Cuvin, Ioan Munteanu m. p. notar com. Ghioroc, Angelina Iosif m. p. primpretor Șiria, Teodor Moldovan m. p. proprietar în Chereluș, Gheorghiu Turici m. p. preot Otlaca, Ioan Caba m. p. proprietar Agris, Ioan Frățila m. p. proprietar Agris, Dr. Emil Mouția m. p. avocat Șiria, Augustin Butariu m. p. proprietar Ghioroc, Ilie Covaci m. p. fabricant de articli de ciment în Ghioroc, Ioan Cure m. p. preot Covășinț, Mihail Marinkovits m. p. notar com. Covășinț, Alexandru Terebenț m. p. inv. Covășinț, Dr. Romul Laza m. p. avocat Șiria, Nicolae Țândrău m. p. preot Cuvin, Ioan G. Petrișos m. p. preot Vărsandul-vechiu, Teodor Drăia m. p. preot Moroda, Romul Motorca m. p. proprietar Agris, Adrian Popescu m. p. paroh în Madărat, G. N. Câmpianu m. p. notar com. Pâncota, Valeriu Popovici m. p. paroh Musca, Nicolae Dring m. p. tabacar Pâncota, Alexandru Popescu m. p. proprietar Madărat, Vasilie Dirlea m. p. primpretor al plasei centrale Arad, Dominic Moldovan m. p. asesor delegatul asistenței sociale, Aurel Adamovici m. p. preot în Covășinț, Radu Pascu m. p. avocat proprietar Cuvin, Dr. Aurel Popescu m. p. avocat Șiria, Alexandru Mucerean m. p. preot.

Dușmanii neamului.

Cetim prin unele gazete, (străine de duhul și legea românească,) că *unii oameni* umblă prin cele sate, strâng în jurul lor în vr'o casă părăsită dela marginea satului sau și prin orașe oameni ușuratici și slabi de fire și le buimăcesc capul cu tâlcuirea unor învățături rătăcite, scoase din niște cărți despre care zic ei că *ar fi chiar sfânta evanghelie*.

Noi știm că *sfânta evanghelie* n'o poate tăleni și tâlmăci ori și cine. Pentru tălenirea și tâlmăcirea sfin-

tei evanghelii sau pentru ca să poți scoate din sfânta evanghelie învățăturile cele mai potrivite cu firea omului și cu felul lui de viață, îți trebuiește multă învățatură ce numai cu greu se câștigă prin cele multe școli de tot felul. Nu ne poate tăleui ori și cine *legile statului*. Pentru tâlcuirea lor sunt puși oameni anume pregătiți ca *judcătorii, prefectii, comisari și advocații*.

De ești pârât la judecătorie pentru vr'o încălcare de lege, *judcătorul* te judecă după măsura încălcării. Și de socoți că singur nu vei fi în stare să te apări îndeajuns, îți mai iei și un *advocat*, care este cunoscător, de legi și este pregătit pentru ca să te apere. Nu le poate judeca ori și cine fără de cel anume pus pentru aceasta și pe de altă parte nu te poate apăra altui cineva fără de cel chemat pentru apărare.

Legile nu le putem niciodată tâlmăci după dorința inimii noastre, ci așa după cum au fost ele alcătuite.

Și legile se alcătuiesc după dorința și trebuințele obștei. Legile sunt făcute în folosul fiecărui om îndeosebi. Cine calcă o lege se face vinovat nu numai față de obște, ci și față de stat precum și față de fiecare om singur.

De aceia calcătorii de lege se judecă și se osândec pentrucă ei calcând legea au încercat să o tâlmăcescă după dorința inimii lor.

Precum *statul* are legile sale care trebuiește ținute ca să fim *cetățeni buni* și oamenii cinstiți; așa și *biserica* are legile sale pentru *creștinii săi adevărați* și oameni de omenie.

Legile Bisericești sunt scoase din sfânta evanghelie. Numai *biserica* are dreptul să *tâlmăcescă sfânta evanghelie*. *Biserica* cu *slugitorii săi, cari sunt mitropoliți, episcopii și preoții, este chemată să tâlmăcescă sfânta evanghelie după învățăturile D-lui Nostru Is. Christos, ale sfinților apostoli și ale tuturor sfinților părinți din toate vremurile și veacurile.*

Așa a fost dela întemeierea bisericii și așa trebuie să rămână până la sfârșitul veacurilor. Și dacă ar veni *cineva*, precum se ivesc chiar acum niște rătăciți și ne-a învăța astfel, decum ne-a învățat până acum sfânta noastră biserică, acela este *cel mai mare dușman al neamului românesc*, mai mare chiar de cât totpopul de Muscali și Nemți și Unguri ce sau revarsat în contopirea lor asupra țării românești.

Rătăciții de pocăiți ce umblă și buimăcesc lumea ușuratică cu învățături rătăcite, tâlmăcind astfel sfânta evanghelie, decum o tâlmăcesc sfânta noastră biserică, sunt *cei mai mari dușmani ai neamului românesc*, cari plătiți fiind, fac slujbă celor ce i-au năimit în pagu-ba binelui nostru obștesc.

Asta să o știe toți acei ce-și dau dorința săi apere pe rătăciții de pocăiți.

Grivaș Dem. Cruceanu, teolog.

Marea descoperire

a planurilor după care Evreii vor să-și supună loruși toate popoarele de pe glob. Ei au un Comitet Suprem, care pregătește planurile după care să se ducă lupta de subjugare a neamurilor!

— *Ei îl zic: „Sfatul Înțelepților Sionului”.* —

Înainte cu 18 ani, în 1905, a făcut mare vîlvă în Rusia, pe atunci puternică și creștină, o carte tipărită sub numele de „*Protocoalele Înțelepților Sionului*” despre care se spunea, că cuprinde destăinuirea marelui plan de lucrare al neamului evreesc, pentru a-și spune sieși toată omenimea de pe glob. Un învățat rus, om cu mare vază, *Sergius Nilus*, o tipărise și se spunea de ea următoarele:

Evreii de pe tot pământul, pe lângă comitetele lor conducătoare după țări, au și un „*Comitet Suprem*”, cel mai înalt, în care intră bărbații cei mai renumiți, cei înțelepți ai tot neamului lor. Aceia chibzuiesc ce și cum ar mai fi de făcut, pentru-ca lupta de subjugare a tuturor popoarelor, care a dat biruințele cutari și cutari, să aducă biruințe nouă și mai mari! Ei cercetează și statoresc până'n cele mai mici amănunte „*planul de război*” și pe acela îl cuprind în scris, într'un fel de „*protocoale*” (processe verbale) a ședințelor, a sfătuirilor lor, și apoi le trimit, ca noi și întregitoare „*table ale legii*”, capilor evreimii de pe tot pământul, ca după acela plan să ducă lupta lor mare mai departe.

Prin destăinuirea cuiva, care ajunsese a le vedea, acele protocoale-porunci, au ajuns în mâinile învățatului rus *Sergius Nilus*. Acela le-a tradus în rușește și le-a tipărit întâi la 1905. Lumea a rămas uimită de desvălirea blăstămatului plan, care spunea pe față, că scopul acelor „*înțelepți și Sionului*”, a marelui lor Sinedriu, este: să ajungă a avea toată lumea supusă neamului evreesc, formând tot globul o singură împărăție sub stăpânire jidovească, cu un împărat în frunte, care departe de a vrea să știe ceva de „*democrația*” cu care îmbată prin gazetele lor populare împotriva conducătorilor lor, — acela, împăratul jidovesc al globului, va stăpâni cu *puteri nemărginite*, ca puterea Țarilor atotputernici, și a cărui porunci *nu vor suferi cercetare și împotrivire!*

Evreii s'au spăriat grozav de descoperirea planului lor și cartea *Sergius Nilus* a fost cumpărată toată în câteva zile! *Au cumpărat-o jidanii și au aimicit-o*, ca să nu mai ajungă a fi cetită de alți creștini! A trebuit s'o tipărească de nou și de nou, ca să poată ajunge și în mâinile creștinilor!

Din rusește ea a fost tradusă în franțuzește, în nemțește, în englezește, — în foarte multe limbi. Și în fiecare țară jidanii se aruncau asupra ei și-o nimiceau, ca pe o carte blăstămată care îi descopere în fața lumii în toată răutatea uriașului lor plan de robire a noastră, a celorlalți popoare.

În românește această carte, care-ți deschide ochi în chip uimitor asupra muncii evreiești, — nu fusese tradusă, doar așa părți singuratece din ea. Deodată cu izbucnirea luptei studenților români din Cluj împotriva îmbulzeli cotropitoare și sufocante a Evreilor la Universitate, — un tiner student a început a traduce această carte în gazeta lor ștudentească „*Dacia Noauă*” din Cluj. Gazeta fiindu-le oprită, tinerul student a tradus cartea și a tipărit-o la „*Libertatea*” din Orăștie, care, scoțându-o acum de sub tipar, o pune pentru întâia oară în vânzare, așa întreagă în românește.

Cartea e tradusă după cea franțuzească alui *Roger Lambelin*, (ajunsă la ediția a 14-a!) care a dat voe studentului român s'o traducă, și a scris apoi în fruntea ei o „*Scrisoare către Românii Înțelegători ai primejdiei jidovești*”, scrisoare foarte interesantă, care ne arată toate relele ce ne face acest neam vrășmaș și primejdios nouă! Scrisoarea e publicată în fruntea cărții, în franțuzește și românește alături. Se vede în ea toată inima mare a Francezului iubitor de neam și de popor frate al Românilor.

Cele 24 capitole ale cărții, că 24 paragrafi sau 24 de noi „*Table ale Legii*” evreiești, — sunt urmate fiecare de foarte interesante „*Comentarii*”, tâlcuiri, scrise de doi fruntași ai științei românești, cari arată punct unde și cum, pe glob și la noi în țară în deosebi programul evreesc — s'a împlinit! Și, durere îți arată că *el e foarte aproape de a fi cu totul împlinit*, și subjugarea popoarelor de pe glob a fi fapt împlinit. (În multe privințe *este* chiar azi! Nu vezi teamă guvernelor de ori-ce mișcare contra jidanilor, — ca să nu se întărite atotputernicii acelora?).

Cartea, frumos tipărit pe 19 coale, dând 280 pagini — se capătă la „*Tipografia Libertatea*” din Orăștie (jud. Hunedoarei), pentru suma de *Lei 35*. Se trimite *franco-recomandât* pentru acești bani.

Domnii studenți, cărora e închinată Cartea să ceară mai multe exemplare și s'o răspândească, fiind în interesul luptei lor naționale.

Domnii preoți și toți cărturarii ce se simt buni creștini, să nu întârzie a o avea, căci după cetirea ei, multe le vor înțelege în alt chip, de cum azi la știi și le înțeleg!

INFORMAȚIUNI.

Fericitul eveniment dela Curtea Regală Iugoslavă. M. S. Regina Maria a Iugoslaviei, — fiica M. S. M. L. Regele și Regina României, — a dat naștere unui prunc.

Salutând cu bucurie buna veste, adresăm, odată cu urările noastre de lungă și fericită viață noului Principe, cele mai călduroase felicitări Augustilor părinți.

Moștenitorul Iugoslaviei cheazăștiește nu numai

fericita unire dintre două inimi, dar constituie și simbolul viu al legăturii care a apropiat și apropiat, din cele mai vechi timpuri, popoarele vecine și prietene, al României și al Iugoslaviai.

Într'un glas și într'un singur simțământ, zicem din toată inima: „Să trăiască Moștenitorul Iugoslaviai!“ „Să trăiască Augustii Săi părinți!“ „Să trăiască Augustii Săi bunici!“

Un învățător ar dori să se angajeze la o parohie ca învățător instructor și conducător de cor. Adresa la administrație.

A apărut Memoriile Arhiepiscopului și Mitropolitului Andrei Șaguna din 1846—1871 și să găsește de vânzare la Librăria Diecezană Arad.

Bibliografia. Acum din nou a apărut în Editorea Librăria A. Auspitz Lugoj „Lira Libertății“. Colecția de cântece întregite cu: Imnuri, Marșuri, Doine, Hore, cântece populare, șotare și naționale. Culese de: N. Jugănar. Preț 16 Lei.

Convocare.

Membrii cercului religios Măndruțoc sunt poțiti a lua parte la întrunirea ce se va ținea în comuna *Micălaca*, în ziua Nașterii Născătoarei de Dumnezeu (8/21 Sept. a. c.)

Program: Dimineața Utrenie. La orele 9 $\frac{1}{2}$ Sf. liturghie slujită în sobor. La priceastă predică de preotul N. Tăndrău din Cuvin. La orele 2 $\frac{1}{2}$ conferință pentru popor, la școala confes. ort. rom. de preotul C. Mihulin din Cicir. Conferință intimă cu discuții asupra predicii, conferinții și asupra altor chestiuni. Cuvin, la 18/31 August 1923.

Nicolae Tăndrău,
președinte.

Iuon Marșieu m. p.
secretar.

CONCURSE.

Pentru îndeplinirea postului de *învățătoare la școala confesională ort. română de fete* — după lipsă și mixtă — în centru din *Nădlac*, tractul Arad, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt:

1. 16 jugh. cat. pământ, după care cel ales va plăti toate dările.
2. Intregirea dela stat, pentru care însă comuna bisericească nu ia răspundere.
3. Locuință în natură cu grădina dela ea, numai după expirarea aranzii actuale, până atunci va primi partea competentă din arindă. Această locuință o formează casa comunei bisericești de lângă biserică.
4. De curățirea și încălzirea salei de învățământ precum și de servitor pentru școală se va îngriji comuna bisericească.
5. Comuna bisericească va da paușalul scriptu-

ristic potrivit în natură; tot astfel și spesele în bani corăspunzătoare pentru participarea la conferințe, în legătură cu întrunirile învățătoarești didactice ale învățătorilor confesionali.

6. Aleasa este deobligată a instrua elevele în lucrul de mână și în ale gospodăriei casnice; a instrua în cântările bisericești — răspunsurile — și a conduce elevele — eventual și elevii — regulat la biserică în Dumlaeci și Sărbători susținând aici cu ei ordinea și disciplina.

7. Comuna afară de salariul staverit aci, nu se deobligă a mai solvi alt salar sau accesorii similare celor pentru învățătorii de stat.

Recursele ajustate cu documentele recerute și anume: Extras de botez, diploma de învățător, atestat de apartinență, atestat de conduită și despre eventualul serviciu de până aci, adresate comitetului parohial ort. rom. din *Nădlac*, se vor înainta Oficiului protopopesc ort. rom. din Arad în termenul concursual.

Comitetul parohial ort. rom. din *Nădlac*.

În conțelegere cu: *Traian Văftian* m. p. protopop inspector școl.

—□—

I—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc la școala confesională ort. română de din „Sus“ din *Nădlac*, tractul Arad, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt:

1. 16 jugh. cat. pământ, după care cel ales va plăti toate dările.
2. Intregirea dela stat, pentru care însă comuna bisericească nu ia răspundere.
3. Locuință în natură, cu grădina aflătoare la ea.
4. Pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ precum și de servitor pentru școală se va îngriji comuna bisericească.
5. Alesul la dorința și dispunerea comunei bisericești la timpul său să îndatorează a prevedea cantoratul în și afară de biserică primind pentru aceasta funcțiune remunerația potrivită cantorală, dar cu adaosul că numai cât timp va face cantoratul pe lângă funcțiunea de învățător confesional.
6. Comuna bisericească va da paușalul scripturistic potrivit în natură; tot astfel și spesele corăspunzătoare pentru participarea la întrunirile învățătoarești didactice ale învățătorilor confesionali.
7. Alesul este deobligat a instrua școlarii în cântările bisericești — răspunsurile — și a-i conduce regulat la biserică susținând aici ordinea și disciplina cu ei în Dumineci și sărbători.
8. Comuna bisericească afară de salariul staverit aci, nu se deobligă a mai solvi și alt salar sau accesorii similare celor pentru învățătorii de stat.
9. Recurenții sunt datorii a se prezenta în biserică într-o Duminecă sau Sărbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic. Aceia, cari nu vor

satisfacă acestei îndatoriri, nu vor fi suscepti în lista de candidare.

Recursele ajustate cu documentele recerute și anume: Extras de botez, diploma de învățator, atestat de apartinență, atestat de conduită și despre eventualele servicii de până aci, adresate comitetului par. ort. rom. din Nădlac, se vor înainta Oficiului protopopesc ort. rom. din Arad în termenul concursual, sub oare reflectanții au să satisfacă îndatoriei cuprinsă în punct 9).

Comitetul parohial ort. rom. din Nădlac.

În conțelegere cu: *Tralan Vășian* m. p. protopop inspector școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei **Șistaroveț**, protopresbiterului Lipovei, devenită vacantă prin decedarea parohului Moise Suricescu se publică concurs cu termen 30 de zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Venitele parohiei sunt: 1. Un intravilan cu un teclin. 2. Una sesiune parohială în estensiune de 30 jugh. 3. Birul legal și 4. Stolele legale. 5. Intregirea dotației preoțești dela stat. 6. Casă parohială nefiind. Comuna bisericească se va îngriji de locuință pentru preot până la zidirea casei parohiale.

Din venitul parohial jumătate până la 6 August 1924 vor compete văduvei preotese Suricescu, suportând în aceeaș proporție și sarcinile de dări.

Alesul are să predice cel puțin de două ori pe lună, suporta toate dările după venitul parohial și să catihizeze la școala primare din loc.

Parohia e de clasa a II., deci reflectanții au să dovedească că posed calificatiunea corespunzătoare și să se prezinte în sf. biserică din Șistaroveț în termenul concursual în vreo Duminecă ori serbătoare spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratoric observând strict dispozițiunile. §-lui 33 din Reg. pentru parohii.

Recursele ajustate cu documentele recerute și atestat despre eventualul serviciu prestat se vor înainta P. On. oficiu protopopesc ort. rom. din Lipova în termenul concursual.

Cei din altă dieceză au să dovedească că posed binecuvântare P. S. Sale Dlui Episcop diecezan spre a putea recurge.

Șistaroveț, din ședința Comitetului parohial ort. român, ținută la 3/16 August 1923.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabrică Mănuila* protopop.

—□—

2—3

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. I. din **Firighaz**, protopopiatul Vinga, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Venitele sunt: 1. Una sesiune parohială în estensiunea ei de azi parte arător, parte fânaț. 2. Casă parohială cu intravilan. 3. 1/2 sesiune pământ ca rescumpărare a birului preoțesc, cum a fost și în trecut. 4. Stolele legale. 5. Intregirea dotației preoțești dela stat.

Preotul ales va solvi dările publice după întreg beneficiul din parohie, va predica cel puțin de două ori pe lună și va catihiza la școala din loc fără altă remunerație din partea parohiei.

Casa parohială reclamă renovare radicală, care se va și efectua în vara an. c.

Recursele ajustate cu documentele necesare conform Regulamentului pentru parohii și adresate Comitetului parohial din Firighaz, se vor înainta în termenul concursual oficiului protop. din Vinga, iar recurenții se vor prezenta în cutare Duminecă, ori serbătoare în sf. biserică ort. română din Firighaz spre a se face cunoscut poporului.

Dat din șed. comitetului parohial din Firighaz, ținută la 4/17 Iunie 1923.

În conțelegere cu: *Dr. P. Țucra*, protopop.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. a III-a din **Groși**, prin aceasta să publică concurs cu termenul de 30 de zile dela prima publicare în organul „Biserica și Școala”.

Venitele parohiei sunt: 1. Casa parohială, cu supraedificatele necesare. 2. Sesiunea parohială constatatoare din 29 jug. pământ la deal, arător, pășune și fânaț, precum și competențele de izlaz și pădure. 3. Birul preoțesc și anume: câte 15 litre de cucuruz sfârmat dela fiecare număr de casă. 4. Stolele legale. 5. Intregirea dela stat, pe care însă parohia n-o garantează.

Preotul ales va predica cel puțin de două ori pe lună, va suporta toate sarcinile publice după venitul parohial și va catehiza elevii școalei primare din localitate, fără a putea pretinde pentru aceasta altă remunerațiune.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poștiți că, cererile instruite cu documentele de calificatiune și serviciu și adresate Comitetului parohial din Groși, să le trimită oficiului protopresbiterial ort. rom. din Radna, iar dâșii — cu stricta observare a dispozițiunilor §-lui 33 din regulamentul pentru parohii — să se prezinte în sf. biserică din localitate spre a să arăta credincioșilor.

Din ședința dela 24 Iunie (7 Iulie) 1923.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopie Givulescu*, protopop.

3—3

Prima Turnătorie Română de Clopote

a Iul

ANTONIU BEIUȘAN

Execută comănde de clopote în toate tonurile și instalează și reparaază orologiile de turn cu prețurile cele mai avantajoase.

A R A D

Strada Sava Raicu 131. (fost strada György 18.)

Redactor responsabil: **SIMION STANA** așesor consistorial
Censurat: Censura presei.